

Spiritu descendente, ut ei cœli aperiuntur, id est, de cœlestibus habeat aliqualem intellectum, et non solum caligent. Et quanto amplius in hoc crescit, tanto amplius ei cœli aperiuntur, et speculatur gloriam Dei. Et hoc est optimum signum apertionis cœlorum, et doni Spiritus sancti, scilicet valde delectari, et intelligere aliqua de gloria Dei. Unde dicitur Actor. vii de Stephano: *Cum esset plenus Spiritu sancto intendens in cœlum, vidit gloriam Dei, et ait: Ecce video cœlos apertos.* Vide quantum proficit anima ex abundantia, et plenitudine Spiritus. Quando enim exercetur, et impletur istis donis, statim ei rescinduntur cœli, et videt gloriam Dei, id est, speculatur, et contemplatur illam magnitudinem, et non in sola obscuritate fidei versatur. Unde Bernardus sermone LVII in Cantica: « Salutaris suasio erit mihi prænuntia imminentis adventus sponsi, et præparatio quædam ad digne suscipiendum supernum visitatorem, propheta hæc mihi indicante dicendo: Quia justitia ante eum ambulabit. Et item loquitur Deo sic: Justitia, et iudicium præparatio sedis tuæ, » et infra: « Jam si ignitum eloquium sentis, atque ex eo conscientiam tuam uri in recordatione peccati, recordare tunc de quo Scriptura dicit: Quia ignis ante ipsum præcedet, et ipsum prope esse non dubites. Si vero non solum compungeris in sermone illo, sed et converteris totus ad Dominum jurans, et statuens custodire iudicia justitiæ ejus, etiam adesse ipsum jam noveris, præsertim si te inardescere sentias amore ejus. »

XIV. Ex quibus colligimus necessarium esse animæ ut ex fidei caligine erumpat, et exiliat ad currendum Deo suo per illuminationem donorum Spiritus sancti, quibus quasi in vestitu deaurato mens ipsa

circumdatur varietate, id est, multitudine spiritualium sensationum, et multiplici intelligentia divinatorum. Sed tamen quia non potest in hac vita fides illuminari, et clarescere ex parte objecti, quia semper nititur testimonio dicentis, nec potest extra testimonium ad visionem rei excurrere, utpote extra specificum objectum suum, restat ut anima captiva vinculis fidei quoad objecti caliginem, solum possit illuminari flamma amoris, amor enim maxime disertus facit. Et ideo dona intellectus, sapientiæ, et scientiæ, oportet quod ex amore procedant, illique innitantur, ut possint aliquid de caligine fidei obrumpere, quo nobis cœli aperiuntur, ideoque ista dona specialiter amori, seu Spiritui (qui amor est) attribuuntur, imo et ipsa specialiter spiritus nominantur. Unde Ambrosius super illud ad Galat. v: *Fructus autem Spiritus pax, etc.* dicit: « Quod dicuntur fructus in quantum mentes sincera dilectione reficiunt, » et in libro de paradiso, cap. XIII, et citantur a D. Thoma, in hac quæstione LXX, art. I ad secundum, inquit: « Quod opera virtutum dicuntur fructus, quia possessores suos sancta, et sincera dilectione reficiunt. » Ergo intellectus ab ænigmatica cognitione fidei ad limpide, et clare contemplandum mysteriorum magnitudinem, et credibilitatem exurgit in flamma amoris: *Et in splendore ignis flammantis in nocte, ut dicitur Isai. III, id est, in obscuritate creaturarum protegentium, et abscondentium nobis æternitatis majestatem: Super omnem enim gloriam protectio, ut inquit ibidem propheta. Et sic mens nostra inter nocturnas tenebras vitæ hujus attendit: Lucernæ isti lucenti in caliginoso loco, et reficitur intellectus ab ipsa dilectione cordis, dum sibi melius, et convenientius videtur, et apparet id quod amat. Pulchre Ber-*

nardus loco supra citato: « Ignis, inquit, ante ipsum præcedit et ipse nihilominus ignis est. Differunt autem, quia is qui præmittitur ignis, ardorem habet, sed non amorem coquens, sed non excoquens; movens, non promovens. Tantum ad excitandum præmittitur, et præparandum simulque ad commonendum quid ex te sis, quo dulcius sapiat post modum quod ex Deo mox eris. At vero ignis, qui Deus est consumit quidem, sed non affligit, ardet suaviter, desolat feliciter, est enim vere carbo desolatorius, sed qui sic in vitia exerceat vim ignis, ut anima vicem exhibeat unctionis. Ergo in virtute qua immutaris, et in amore quo inflammaris, Dominum præsentem intellige. » Sic Bernardus. Hoc ergo anima perfectionis cupida intendere, et conari debet, ut Deum præsentem habeat, id est, non sola fidei caligine creditum, sed illuminatione doni Spiritus sancti, quod ex amore perficitur, limpidius cognitum, et ante lumen oculorum mentis frequenter oblatum.

XV. Secundo, dicuntur isti habitus, seu dona cœlestia Spiritus, ob rationem traditam a D. Thoma in hac quæstione LXVIII, art. I, quia ordinantur in nobis ex inspiratione divina secundum quod inspiratio nominat quamdam notionem ab exteriori. Licet enim in opere suo non solum homo, sed et omnis creatura indigeat motione Dei auxiliantis, et concurrentis cum ea tamquam prima causa, cui omnia subordinantur, et in hoc sensu dicatur etiam illa motio, et auxilium ab exteriori provenire; tamen specialiter quando virtutes, et principia nobis inhærentia non sufficiunt ad operandum aliquid tali, et tam altiori modo, sicut ista elevatio donorum facit, oportet adjuvari, et perfici a principio, et virtute exteriori non

solum movente, sed etiam spiritum, et vim novam, et altiolem addente, et altiolem regulationem; Spiritus enim ad virtutem, et ad robur pertinet. Et ideo cum homo disponatur ad operandum non solum secundum regulam humanam, principia propria, et proportionata rationi humanæ, sed etiam altiori modo, quam virtus humana regulari, et mensurare possit, necessarium est, quod ad hoc recipiat Spiritum, seu vim nobiliorem, qua ab exteriori impulsu, et elevatione moveatur, juxta quod dicebat David, Psalm. CXVIII: *Os meum aperui, et attraxi Spiritum, quia mandata tua desiderabam.* Attrahitur enim ore animæ, id est, intellectu, et voluntate spiritus, qui recreet cor, et vim ejus vitalem accendat, quando apertione oris intendit, et inhiat ad supernæ vitæ fontem, sicut dicitur de Lydia illa purpuraria, Actor. XVI: *Cujus Dominus aperuit cor intendere his, quæ a Paulo dicebantur.* Requiritur enim apertio oris corde ad recipienda ista dona Spiritus sancti, quia ad hoc dantur isti spiritus vitales, et divini a Deo, ut cor non resistat, sed sit bene mobile a Spiritu sancto ad illum altiolem modum operandi, ad quem a Deo dirigitur, et elevatur. Os autem apertum contraponitur ori clauso, quod resistit, et non sinit intrare spiritum, os autem patens et apertum non resistit spiritui. Et sic vocantur ista dona Spiritus, quia ab exteriori Dei inspiratione proveniunt movendo animam ad altiolem modum operandi, quam ordinariæ virtutes sufficiant secundum altiolem regulationem, et mensuram Spiritus sancti, non solius rationis humanæ: et a tali inspiratione, et apertione cordis redditur homo bene mobilis a Spiritu sancto ad illum superiorem modum operandi, sicut dicitur Isaiæ L: *Dominus Deus aperuit mihi aurem,*

ego autem non contradico, retrorsum non abii.

XVI. Quia propter ut homo moveatur altiori isto modo operandi, scilicet juxta mensuram Spiritus sancti et non solum juxta modum, et mensuram assequibilem per rationem humanam (ut infra satius explicabimus) requiruntur dona ista altiora, quæ elevatione sua, etiam virtutes ipsas ornant, et elevant, ut sub altiori modo reguletur homo, et mensuret operationes suas. Unde dicitur, Job xxvi: *Spiritus ejus ornavit caelos, et obstetricante manu ejus eductus est coluber tortuosus*, quia videlicet potentia rationales, scilicet intellectus, et voluntas, et virtutes quibus informantur, qui ex sua spiritualitate sunt quasi cœli (quia elevantur supra corporeas facultates, et ex ordinatione, ac regulatione virtutum, quibus disponuntur in suis motibus, volvuntur sicut cœli) ornantur, seu elevantur a Spiritu Dei per hæc dona, ut altius moveatur, et reguletur humanum cor, non juxta constrictam, et parvam nostræ rationis mensuram, sed secundum amplissimam Spiritus sancti operationem, et regulationem. Et hoc pacto educitur omnino ex corde nostro coluber tortuosus, id est, diaboli spiritus, qui non solum in peccatoribus habitat, sed etiam in ipsis spiritualibus viris tortuosas vias quærit, ut corda decipiat suo velamine, et prætextu spiritualium elevationum, puta visionum, seu illusionum interiorum, quibus aliquando homines decipit. Sed a Spiritu divino per quem cœli isti ornantur, educitur coluber iste tortuosus, quia donis Spiritus sancti illustratur mens hominis, ut discernere possit tortuosas vias serpentis, et non ignorare astutias ejus, etiam cum transfert se in Angelum lucis; sed cursu, ac tramite directo, sine errore et sine ambagibus tendere in ter-

ram rectam, juxta quod scriptum est, Psal. cxlii: *Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam*; quia sine divini Spiritus afflatu et aura impossibile est homini in rectam terram applicare, et a viis tam tortuosis emergere. Et sic per dona Spiritus sancti, quibus ornantur cœli, educitur tortuosus coluber, dum manifestantur, et discernuntur ejus astutiæ, etiam cum spiritualium rerum apparentiis, quasi spiribus quibusdam sese contorquet, et occultat.

XVII. Tertio denique vocantur ista dona spiritus, quia quasi ipso Dei halitu inspiratur anima, quæ ipsis ornatur, amplectendo ipsum quasi sponsum osculantem se, et osculo oris sui spiritum ei immittentem, ut perficiantur, et eleventur virtutes ad superiorem modum operandi. Unde Psal. xxxii, dicitur: *Verbo Domini cœli firmati sunt, et spiritu oris ejus omnis virtus eorum*. Ille enim spiritus oris Domini firmans virtutes, est in nobis spiritus istorum donorum proveniens ab ore, et osculo Domini, quod utique tam efficax esse solet cum animæ celestium desideriorum avidæ imprimitur, ut quasi ehibit spiritum ejus, et totam transferat in participationem divinam, et a terrenis, et temporalibus sic abstrahat, ut etiam aliquando mortem inducat corporalem, nam et Moyses dicitur Deuter. xxxiii: *Mortuus jubente Domino*, et juxta Hebræum transfert Oleaster: *Mortuus est ab osculo Domini*, quia illa jussio oris divini fuit quasi osculum Domini ita fortiter impressum animæ Moysi, ut ebiberit, et hauserit ad se totum spiritum vitæ ejus, et ad se rapuerit extra corpus in vi spiritualis amoris. Tale osculum plerique sanctorum sentiunt, qui cum Paulo dicere possunt: *Sive mente excedimus, Deo; sive sobrii sumus, nobis*. Ubi sobrietas actionis

qua proximis sancti convivunt contraponitur illi excessui, et ebrietati spiritus, qua introeunt in potentias Domini, et recordantur justitiæ ejus solius, ut scilicet ebria sit Deo, sobria proximis. Talis enim est cella illa vinaria, in qua ordinat Deus charitatem, cujus iste ordo est, ut primum Dei sui impatiens anima toto impetu, et sine modo feratur in illum, quasi ebria de Deo suo; deinde in proximos cum sobrietate, et modestia juxta ejusque qualitatem, et necessitatem, non nimis illis inhærendo, nec propter illos, sed propter Deum illos quærendo.

XVIII. Et hinc maxime sumi debet intelligentia occultissimi illius libri, et spiritualium amorum, qui Canticum canticorum dicitur, et initium accipit ex osculo domini: *Osculetur*, inquit, *osculo oris sui*, quasi ibi incipiant Ecclesiæ sanctæ amores, ubi consummavit Moyses vitam suam: ille enim: *Mortuus est ab osculo Domini*, Ecclesia vero incipit ab osculo oris sui, et quando lex, quæ per Moysen data est finem accipit, ibi spiritualis amoris lex initium accipit ab osculo oris quod est Spiritus sanctus ab ore Dei procedens, et in osculo suo Patrem, et Filium complectens, ut ita abundantia illa, et ebrietas Spiritus, quæ in Ecclesiam in die pentecostes effusa est, denotaretur, unde ad totum Ecclesiæ corpus per varia sæcula derivatur: *Sicut unguentum in capite quod descendit in barbam* (id est, in virilem fortitudinem) *barbam Aaron, quod descendit in oram vestimenti ejus, et sicut ros Hermon, qui descendit in montem Sion*. Etenim abundantiori gloria præ Moyse Ecclesia digna est habita, et ideo ubi consummavit Moyses, scilicet ab osculo Domini, quod est Spiritus sanctus, inde in die pentecostes incepit Ecclesia, cum tam abunde Spiritum suum misit in illam Domi-

nus Jesus quod quasi ebriam præ Spiritu reddiderit, ita ut multi irridentes dicerent: *Quia musto pleni sunt isti*, Actorum ii.

XIX. Hæc est ergo tanta, et tam efficax vis istorum donorum Spiritus sancti quæ Dominus plenissime Ecclesiæ suæ largitus est, ut eam ab omni temporali contagio ad puritatem, et lucem Spiritus transferat et purificet, et super omnem humanæ fragilitatis, et naturalis rationis mensuram exaltet, ita ut vino isto Spiritus hausto, et potato dicere possit cum sponsa: *Quia meliora sunt ubera tua vino*, id est, meliorata, seu meliora reddita sunt ubera tua vino isto Spiritus, quo inebriaris; eo quod ad litteram virtutes sunt quasi habitus ornantes animam, et quasi turgentia ubera prominentes, tam in mente, quam in voluntate, et istæ meliorantur, seu meliores fiunt ab ipso vino spiritualium donorum, et unguentis istis optimis fragrantia redduntur; spirant enim odorem, quia a Spiritu, et habitu divini ipsius oris procedunt. Et quia osculum oris totum spiratale, et purum est, non libidinis, hoc enim etsi ore fiat, sed non oris est, magis autem concupiscentiæ, et carnis. Oris autem osculum, locutionis osculum est, sed sermonis, sed intelligentiæ, sed Verbi, sed splendoris. Procedit enim ab ore, quatenus organum locutionis, et sermonis est: Verbo autem Domini firmantur cœli, et omnis virtus eorum spiritu oris ejus ornatur.

ARTICULUS II.

Utrum hæc dona sint habitus a virtutibus etiam infusus distincti?

I. Ex his quæ articulo præcedenti allata sunt, constat dari dona illa Spiritus sancti quæ specialiter